

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE
"HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

Foto omslag:

50 jarig bestaan Spoorlijn Baarn - Den Dolder

Historische Vereniging Soest Opgericht 8 mei 1980

Bestuur:

Voorzitter : P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
Secretaris : Mevr. E.M. Stolwijk, Kruisweg 2, Soest, telefoon 035-6017113
Penningmeester : A.F.M. Krijger, Clemensstraat 54, Soest
Overige leden : R.P. van Dorresteijn, Kolonieweg 6a, Soest
A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7, Soest
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a, Soest
W.J.M. van Hofslot, Kerkpad ZZ 10, Soest
W.C.J.M. Peters, Van Meckelenburglaan 24, Soest
W. Routers, Cimbaal 19, Soest

Redactiecommissie : J.E.J. Hilhorst
W.P. de Kam
A.F.M. Krijger
W.C.J.M. Peters

Redactie-adres : Plasweg 57a, Soest

Omslag : W. Routers
Grafische verzorging : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest
Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f. 35,00 per jaar

Betaling is mogelijk : - op de postrekening van de penningmeester
Historische Vereniging Soest nummer 54 59 218
- danwel op de bankrekening van de Vereniging bij de Rabobank
te Soest, rekeningnummer 3599.02.235.
(Giro van de bank: 21 27 75)

Losse nummers : verkrijgbaar bij de secretaris.
Leden f. 5,00
Niet leden f. 10,00

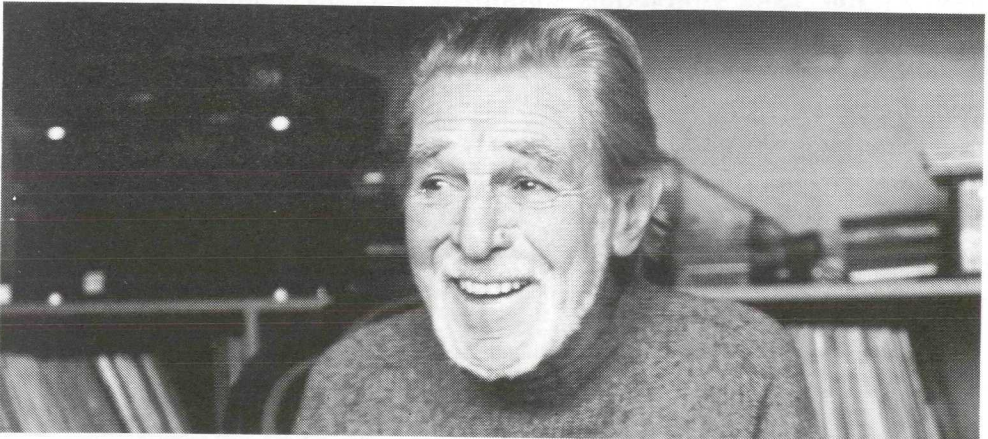
ONDERGRONDS CABARET ,DE MOLSHOOP': Deel 2 en slot?

Jan van Steendelaar

Foto's en reproducties met medewerking van Patrick van Emst

Het theater kreeg de naam ,De Molshoop'. De bezoekers kwamen misschien niet eens uit belangstelling voor de artiesten die er optraden met het programma ,Wij vierden feest' (speciaal voor de Canadese bevrijders in Soest ,We're throwing a party' genoemd) als wel uit nieuwsgierigheid over de manier waarop de Duitsers er hadden verbleven.

Soest had in die tijd immers nog voor een groot deel een agrarische bevolking, die de spitsvondigheden van cabaretiers waarschijnlijk nauwelijks begreep! De belangstelling („het was er altijd vol. Als het niet ,gelopen' had, waren we een maand later niet teruggekomen,“ zegt Ibo) moest dan ook hoofdzakelijk van buiten Soest komen. Degenen die er hebben opgetreden, kunnen zich nauwelijks herinneren dat de zaal ooit afgeladen is geweest! Bovendien bestond er bij de ouders in Soest van met name jonge meisjes de vrees voor hun vaak overduidelijke belangstelling en bewondering voor het mannelijk geslacht, met name de Canadezen. En omdat er na afloop van het cabaret altijd dansen nà was....

Wim Ibo, nog steeds actief

Stenen trap

Via een stenen trap kwam men de ondergrondse ruimte binnen. De voormalige kantine was ingericht als theaterzaal. De artiesten verkleedden zich in wat voor die tijd de slaapvertrekken waren. Behalve Benny Vreden zelf werkten aan de eerste show mee Lia Dorana, Tini Visser, Ben Aerden, Fred Hoyte, Peter Kellenbach en Wim Ibo. De laatste heeft altijd een groot aandeel gehad in het verzamelen van artiesten voor de gezelschappen van Benny Vreden. Hoewel zij in hoofdzaak een Nederlands programma presenteerden, lieten ook de bevrijders zich niet onbetuigd. Ze verstonden weliswaar de taal niet, maar de melodietjes zongen ze al snel mee.

Het enthousiasme van de Canadese bezoekers werd vooral opgezweept door Hetty Blok, door haar eigen liedje 'Advice for girls' te zingen: 'He kissed me here, he kissed me there, he kissed me nearly everywhere'. Pas in 1959 keurde de Nationale Programma Commissie van de gezamenlijke omroepverenigingen dit liedje af als ongepast voor een fatsoenlijk bevrijdingsnummer....

Genodigden

Het was blijkbaar ook toen al een niet onbekend gebruik om voor de eerste voorstelling een aantal vooraanstaande inwoners uit te nodigen om kennis te maken met het nieuwe theater. In de Soester Courant van 21 juli 1945, inmiddels uitgebreid tot vier pagina's, lezen we: *'Vrijdagavond 13 Juli werd voor een publiek van genodigden het ondergrondsche cabaret van Benny Vreden op den Engh geopend. In één zijner conference's vertelde Benny Vreden, dat het de bedoeling is in dit cabaret de gedachte aan het ondergrondsche werk levendig te houden. En inderdaad was dit het geval, want niet alleen dat er een uitgebreid repertoire van 'ondergrondsche liedjes' op het publiek losgelaten werd, maar op de muren vindt men allerlei oorlogs-wel en -wee uitgebeeld, geestig geschilderd door den Larenschen schilder Wim van Nieuwenhoven.*

Zaterdag 14 Juli OPENING van „DE MOLSHOOP”

Het ondergrondse cabaret van Benny Vreden.
(4 Meter onder den grond). Molenweg op den Engh.
Muziek - Cabaret - Dansen - Buffet - Sfeer.
Optreden van artisten.

Iederen avond van 7.30-11 uur. 's Zondags van 3 uur af.
Entree f 2.50. Auto- en Rijwielstalling aanwezig.

Na de genodigden iedereen welkom

Op dezen openingsavond waren verder aanwezig de chanssonnière Françoise Flore, die het publiek met haar Fransche chansons boeide, terwijl een klein ensemble, bestaande uit piano, viool, gitaar en harmonica, voor de nodige entre-acte en dansmuziek zorgde.

Benny Vreden kondigde aan dat er regelmatig programma-wisselingen zullen plaatsvinden. Zoo is per 1 Augustus het volledige ensemble van Wim Ibo (hij verbleef gedurende langere perioden van optreden in Soest met enkele artiesten bij de familie, beter ,ma', Woudenberg aan de Vosseveldlaan, red.) geëngageerd, dat op het oogenblik in de kleine zaal van het Concertgebouw speelt.

Tot elf uur heerschte er een gezellige cabaret-sfeer, waarbij opgewekt gezongen, gemusiceerd en gedanst werd. Soest heeft zijn eigen cabaret en we twijfelen er niet aan of het zal ook vreemdelingen uit omliggende plaatsen trekken.'

Op welke wijze, anders dan door adverteerders in de plaatselijke bladen, aan het bestaan van 'De Molshoop' bekendheid werd gegeven, is niet bekend. Waarschijnlijk alleen door mond-tot-mond reclame. Vooral in de beginperiode verwachtte men kennelijk veel bezoekers, want *,reserveeren, ook telefonisch onder No. 2886 (Zaterdagmiddag en Zondag No. 2188), is aan te beveelen.'* Aan het Verkeershuis V.V.V. 'Soest Vooruit' aan de Steenhoffstraat 4 kon men bovendien van 10 tot 12 en van 14 tot 16 uur terecht voor de voorverkoop.

De campagnes om aan ‚De Molshoop‘ bekendheid te geven, hadden goede resultaten, al bleek het in het begin moeilijk te zijn om bezoekers te trekken. De mensen gaven hun geld liever uit aan eten en andere meer noodzakelijke stoffelijke zaken. Het derde Vreden niet. In de periode van 26 september tot en met 2 oktober 1945, toen de begrippen ‚zwart geld‘ en ‚wit wassen‘ nog niet bestonden, werd onder minister van financiën (1945-1952) Pieter Lief tinck een geldzuivering doorgevoerd. Iedereen moest toen al z'n bezit aan muntgeld, munt- en bankbiljetten inleveren. Dat was het moment dat de zwarthandelaren door de mand vielen. In feite werd in één klap het grootste deel van hun geldelijk bezit waardeloos, want de plaatselijke inleveringskantoren vestigden er nog even fijntjes de nadruk op ‚*dat het publiek bij de geldinlevering een ingevuld en geteekend specificatiebiljet moet overleggen. Deze formulieren zijn verkrijgbaar bij het Distributiekantoor.*‘ Met andere woorden: iedereen moest kunnen aantonen hoe hij aan het geld kwam dat hij voor nieuw geld kwam inleveren. Omdat het een grootscheepse operatie was en er niet direct voldoende nieuw geld voorhanden was, mocht iedereen één ‚oud‘ tientje houden. Dit is de geschiedenis ingegaan als ‚het tientje van Lief tinck‘. Daarmee moest men zien rond te komen tot het moment waarop men bericht kreeg dat men voor het bedrag dat men aan oud geld had ingeleverd nieuw geld kon komen innen.

In de tussenliggende periode moest men dus extra zuinig met z'n geld omgaan. Een bezoek aan ‚De Molshoop‘ kon niet bepaald tot de levensbehoeften gerekend worden. Toch gingen de cabaretvoorstellingen gewoon door. Om ervan verzekerd te zijn dat de artiesten niet voor een lege zaal zouden optreden, adverteerde Vreden: ‚Komt gedurende de geldloze week bij ons. Geen betalingsmoeilijkheden. Het programma draait gewoon door.‘ Zodra iedereen was voorzien van het nieuwe na-oorlogse geld, was de eerstvolgende advertentie: ‚We hebben weer geld! En dus ... naar ‚De Molshoop‘, het ondergrondse cabaret van Benny Vreden.‘

Geadverteerd in de plaatselijke bladen werd er volop. Wekelijks verscheen er een advertentie. Nu eens met de mededeling ‚Men zingt er, men danst er, men drinkt er en ... men komt er terug‘, dan weer met daarin de namen van degenen die er optraden. Wim Ibo en zijn

gezelschap werden zelfs voor een periode van twee weken gecontracteerd, 'van 1 tot 19 Augustus'. Aan het programma werken mee Tini Visser, Lya Dorana, Hetty Blok, Wim Ibo, Ben Aerden, Fred Hoyte en Jo Spiers. Er was inmiddels een speciaal bandje gevormd, dat de voor de hand liggende naam en van weinig originaliteit getuigende naam 'het Molshoop Swing Quartet' kreeg.

Ibo leest daarover een krantenbericht voor: 'Kleinkunst' met een grote K. Dat is hier te zien. Door een prijzenswaardig initiatief van de heer Benny Vreden, toen hij kort na onze bevrijding plannen maakte voor een kleinkunscabaret'. Hier onderbreekt Ibo met een schaterlach: '„Kleinkunscabaret, dat slaat nergens op!“ Het bericht vervolgt: De moeilijkheden waren echter groot. Behalve dat er haast geen goede artiesten waren, was er ook geen lokaliteit. De keuze viel op een oude betonnen bunker in Soest, waar de Duitschers zich schuil hielden als onze bevrijders boven ons waren. „Het was er een hopeloos vieze bende toen we hier kwamen,“ aldus de heer Vreden, „maar we hebben het klaargespeeld.“ En inderdaad, het is een knus, gezellig zaaltje geworden met zeer goede karikaturistische wandschilderingen van Wim van Nieuwenhoven jr., die ons in de goede zin aan de bezettingstijd herinneren.

Maar niet alleen het interieur is 'af', het gebodene is zeker even goed. Als Benny Vreden kans ziet zijn kleinkunst op dit peil te houden, zal De Molshoop aan publiek geen gebrek hebben. Op dit moment treedt de groep van Wim Ibo op. Zijn medewerkers zijn stuk voor stuk artiesten van groot formaat, die ten minste in behoorlijk Engels ook onze Canadeese vrienden amuseeren. De teksten, die elkaar in geestigheid en spirit overtreffen, zijn uitstekend verzorgd door Willy van Hemert en Wim Ibo.'

Onze senioren herkennen vast wel Hetty Blok, Wim Ibo en Lia Dorana

De programma's wijzigden regelmatig. Wim Ibo voelde zich er kennelijk thuis, want hij kwam van 2 tot 16 september terug. Ibo leest daarover het volgende krantenbericht voor: „Benny Vreden heeft voor zijn cabaret opnieuw het gezelschap van Wim Ibo in ‚De Molshoop‘ geëngageerd. Ibo is voor het Soester publiek een waarborg dat men het beste te zien en te horen krijgt wat er op het gebied van cabaret te genieten valt. Sinds 2 september treedt dit gezelschap weer op in het cabaret ‚De Molshoop‘. Veel succes oogstte onder anderen Tini Visser met haar waarschuwende toespraak tot de vrouwen. Hetty Blok zong aardige liedjes. Samen met Ben Aerden en Fred Hoyte traden ze op in eenige geestige schetsjes. Wim Ibo zelf

zong eenige liedjes in zijn eigen ongemeene genre. Verder toonde Jo Spier zich een goed pianist. Dit alles is slechts een kleine greep uit het rijk gevarieerde programma. Al kon het ons niet zo bevreedigen als het vorige, het zal in de komende maanden zeker veel publiek trekken, want de medewerkers toonden allen dat het rasartisten zijn, die voor dit kleinkunstcabaret als geknipt zijn. De teksten zijn weer geschreven door Willy van Hemert en Wim Ibo''..

Eindelijk alleen

Uit die tijd herinnert Ibo zich sketches en liedjes als ‚Vandaag begint het nieuwe leven,‘ ‚Ich bin Muller, ich bin Krause, uberall sind wir zu Hause,‘ ‚Liefde in de oorlog: mijn verlangen naar een sigaret‘, en ‚Eindelijk alleen‘. Deze laatste sketch was geschreven door Johan W. Broedelet, de grootvader van de schrijver Remco Campert. Hij bestond uit drie delen. Eerste deel: Op het toneel staat een echtpaar, dat bezoek krijgt van de huisvriend. Ruzie. De echtgenoot verlaat het pand. De vrouw en haar minnaar zeggen als slotscene tegen elkaar: ‚Eindelijk alleen.‘ Tweede scene: de vrouw en haar minnaar zijn samen. De echtgenoot komt weer eens op bezoek. Opnieuw ruzie. De huisvriend verlaat het pand. Het echtpaar tot slot: ‚Eindelijk alleen.‘ Derde scene: alle drie op het toneel. Er ontstaat een knallende ruzie. De vrouw pakt haar koffer en zegt: ‚Ik wil met geen van jullie beiden ooit nog iets te maken hebben‘, en loopt met koffer het toneel af. De twee mannen kijken elkaar aan en zeggen opgelucht: ‚Eindelijk alleen.‘

Dat was volgens de Sicherheitsdienst een homoseksueel slot. Daarvoor moest Ibo bij de SD op het matje komen. ‚Toen heb ik gezegd: Degene van uw dienst hier die deze opmerking heeft gemaakt, heeft zelf boter op z'n hoofd. Daarmee heb ik het gered en hebben we die sketch erin kunnen houden.‘

Geldzuivering

Zogenaamd door wijzigingen in het programma, maar duidelijk ingegeven door de geldzuivering werd in de Soester Courant van 29 september 1945 het publiek aangeraden de volgende advertentie uit te knippen en te bewaren:

Uitknippen en bewaren!

Blijf tusschen 26 Sept. en 6 Oct. niet thuis, maar
GA NAAR

„De Molshoop”

Het ondergrondse cabaret op den Engh in Soest.

Koopt vóór 24 Sept. Uw entree-bewijzen en
consumptiebonnen voor deze periode:

- A. Aan de cassa van „De Molshoop” (tusschen
20 en 23 uur).
- B. Aan het Verkeershuis (10—12 en 14—16 uur.
Zaterdagmiddag en Zondag niet).
- C. Pieter de Hooghlaan 4, (den geheelen dag).

PROGRAMMA: Van 17 tot en met 28 Sept.

BENNY VREDEN'S CABARET-REVUE**„Wij gaan weer aan 't werk!”**

m. m. v. Mela Soesman, Pauline Westelman, Rob
van der Bas, Benny Vreden en anderen.

Van 29 Sept. af: ENSEMBLE WIM IBO

voor de 3e maal met een nieuw programma.

Uitknippen en bewaren!

Uitknippen en bewaren, dat is dus gedaan

„De Molshoop” heeft eigenlijk nauwelijks één seizoen bestaan. In 1946 werd de bunker opgeblazen, samen met de andere bouwwerken op de Eng die aan de Duitsers herinnerden. Daarmee kreeg dit agrarische deel van de gemeente z'n oorspronkelijke karakter terug.

Er was kennelijk niemand die protesteerde tegen het verloren gaan van dit unieke theater, in feite het enige dat Soest ooit heeft gehad, afgezien van het openluchttheater. De haat tegen alles wat Duits was, zat blijkbaar zo diep dat nagenoeg alles (het Officiers Casino aan de Kampweg in Soesterberg is één van de weinig overgebleven monumentale herinneringen aan die tijd) wat aan vijf jaren bezetting herinnerde zonder bezwaar vernietigd kon worden. Benny Vreden zal er zelf ook vrede mee hebben gehad. Hij was zakelijk genoeg om te voorzien dat „De Molshoop” een tijdelijke locatie zou zijn. Dat was de reden, zei hij altijd, dat hij zijn auto nooit zou verkopen: „Straks moet ik er weer mee door het land toeren.” Gelijk had hij, want de Soester boeren die graag hun land weer terug wilden, kregen alle medewerking van de gemeente. Er kwam een speciale ploeg van de Grondmaatschappij uit Arnhem, nu Arcadis-Heidemij., aan te pas om alle Duitse overblijfselen op de Eng op te ruimen.

Trouwens, of protesten tegen het opdoeken van zelfs 'De Molshoop' geholpen zouden hebben, is onwaarschijnlijk. In de Soester Courant van 5 juli 1946 lezen we onder de kop 'Officieele mededeelingen:

EXPLOSIES OP DE SOESTER ENG

De Burgemeester der gemeente Soest (destijds jhr. mr. C. Dedel, van 13 juni tot 1 december waarnemend sinds het vertrek naar Apeldoorn van mr. A. L. des Tombe, red.) brengt ter kennis, dat in verband met de opruimingswerkzaamheden aan inrichtingen van de Duitsche bezetting, gelegen op de Soester Eng, nog geruimen tijd explosies zullen plaats hebben.

Een verwijzing naar het verleden

Omwonenden worden in hun eigen belang, ter voorkoming van schade, aangeraden de ramen hunner woningen geopend te houden. Eventueele schade, mits met inachtneming van het bovenstaande, kan worden aangemeld bij den Opzichter der Grondmaatschappij, iederen werkdag aanwezig op het terrein.

Hiermee eindigt het verhaal van 'De Molshoop', een periode die Wim Ibo zich herinnert als „een fijne tijd'. Voor het cabaret in Nederland is het waarschijnlijk van groter belang geweest dan menigeneen veronderstelt. Het theater was direct na de oorlog voor een grote groep artiesten een 'bindmiddel'. Zij zagen 'De Molshoop' als de basis van de herleving van het Nederlandse cabaret, het beginpunt om van daaruit hun eigen weg in te slaan. Voor Benny Vreden, de duizendpoot, eindigde die weg voorgoed met zijn overlijden op 2 januari 1975 in Loosdrecht.

Overigens is er weinig bekend van de juiste indeling van de bunker. De tekeningen van hen die er ooit zijn geweest, verschillen te zeer om er een verantwoorde afbeelding van te maken. Ook van de beschilderingen die op de ruwe betonnen muren waren aangebracht, is op een enkel detail na weinig bekend. Hetzelfde geldt voor wie de kunstenaar(s) was (waren) die hiervoor gezorgd had(den). Pas als er een antwoord komt op de resterende vragen zou de geschiedenis van 'De Molshoop' compleet zijn. Wie helpt eraan mee de puzzel helemaal af te maken?

Eickenhorst

Henk Gerth

Eickenhorst: ' Witgepleisterde Villa, overhoeks op de weg gericht, van de weg teruggelegen in een landschappelijk aangelegde tuin met rechts van het huis een vijverpartij en links een paar garages. Zo zijn de eerste regels uit het M.I.P. (het Monumenten Inventarisatie Project).

De villa is ongeveer gebouwd in 1745 en kwam ongeveer op de plaats waar voordien Het Veenhuis had gestaan. Het Veenhuis was een soort belastingkantoor waar de turfschippers hun turf de afgevoerd werd, moesten aangeven. De vijver was de passeer -en aanlegplaats voor de pramen, deze is later als tuinversiering verfraaid. In 1840 kwam de grond in handen van de heer Frans Boekhorst. De buitenplaats werd, zij het niet jaarlijks, door de familie enigen maanden bewoond. Deze verbouwde het buiten en toen is het torentje

er op gekomen, wat met leien is gedekt. Hij gaf het de naam Horst en Berg, naar een deel van beider geslachtsnamen.

In het jaar 1865 werd de villa openbaar verkocht. Koper was de heer Gerrit Weverlink Wesseling te Amsterdam, die er alleen in de zomer met zijn vrouw Theodora Elisabeth van Berck Colenbrander en kinderen woonden. Zij veranderden de naam van het buiten in Eickenhorst. In 1876 kwam de villa in bezit van de zoon de heer Frederik Hendrik Wesseling, gehuwd met Maria Rebel. Hij verkocht de villa op zijn beurt weer aan de heer Adrianus Beckering. Op 2 mei 1907 is de heer Beckering overleden, maar de weduwe is tot aan haar dood er blijven wonen, waarna haar zoon Adrianus Beckering de villa heeft overgenomen. Na zijn overlijden werd de villa verbouwd tot kraaminrichting en rust- en verpleeghuis. Daarna heeft de villa nog dienst gedaan als kantoor.

In 1998 is Eickenhorst geheel gerestaureerd en weer als woonhuis in gebruik genomen. Het uit verschillende delen samengestelde gebouw heeft een nagenoeg rechthoekige plattegrond, bestaat uit twee bouwlagen onder een samengesteld dak. De voorgevel heeft een licht risalerende middenpartij, waarin ingang met dubbele deur en half rond snijraam, voorzien van klassieke omlijsting. Hierboven een schuifvenster en de torenopbouw met vakwerk betimmering en X-roedenvensers.

Villa Eickenhorst omstreeks 1910

De rechter zijgevel is symmetrisch, bekroond door een topgevel voorzien met een topgevelbetimmering. De begane grond heeft een halfronde serre, waarin 3x dubbele tuindeuren en balkon, met houten balustrade. De linker zijgevel heeft rechts in het gedeelte met het platte dak een groot samengesteld venster. Een dienstingang naar de keuken, waarboven een luik naar de oorspronkelijke turfopslagruimte. De achtergevel heeft rechts twee dubbele kelderlichten met dievenijzers hierboven twee acht-ruits vensters en op de zolder een brede dakkapel. Links enigszins terugspringende topgevelpartij met een breed samengesteld venster en een deur naar het terras (vroeger een serre.).

Het witgepleisterde gebouw ziet er na de restauratie weer als nieuw uit, ook de tuin en vijver zijn weer in prachtige staat gebracht. Het is een aanwinst en een prachtige entree van onze gemeente.

GEGEVENS UIT: - DS BOS
- HET MONUMENTEN INVENTARISATIE PROJECT

DE FAMILIE VAN DEN DEIJSSSEL / VAN DEN DIJSSSEL IN SOEST (1)

**J. van Kleinwee-van den Dijssel m.m.v. G.J.M. Derks
Werkgroep Genealogie**

Inleiding

De familie Van den D(e)ijssel woont al ruim 225 jaar in Soest. In 1770 kwam Dirk van den Deijssel - ook wel genaamd : "Van den Dijstel" vanuit De Bilt naar Soest. De nu oudst bekende voorvader van deze familie - de wagenmaker Job Gerritsz van den Dijstel - woonde en werkte ook in De Bilt. In 1656 kocht hij daar een stuk grond koopt om zijn bedrijf uit te oefenen. Op 8 december 1645 was hij in de R.K kerk van IJsselstein - als Job Gerritsz "van Zeyst" - getrouwd met Cornelia Janse.

Bijzonder in de familie Van den D(e)ijssel is het beroep van wagenmaker. De oudst bekende voorvader Job Gerritsz was het al en tot ver in deze eeuw werd het wagenmakersambacht ook door vele van zijn nakomelingen uitgeoefend! Ook in Soest was en is de naam Van den D(e)ijssel onlosmakelijk verbonden met de wagenmakerij.

De precieze herkomst en betekenis van de familienaam is nog onbekend. Mogelijk houdt de naam verband met het perceel (of boerderij ?) genaamd "de Kleine Dijstel", in het grensgebied van De Bilt en Zeist. In de loop der jaren werd de familienaam op uiteenlopende wijzen gespeld. In Soest en omgeving bleven uiteindelijk twee varianten over : namelijk Van den Deijssel en Van den Dijssel. In De Bilt zijn de "Van den D(e)ijssels" niet meer terug te vinden; alleen van de Soester tak schijnen afstammelingen te zijn overgebleven.

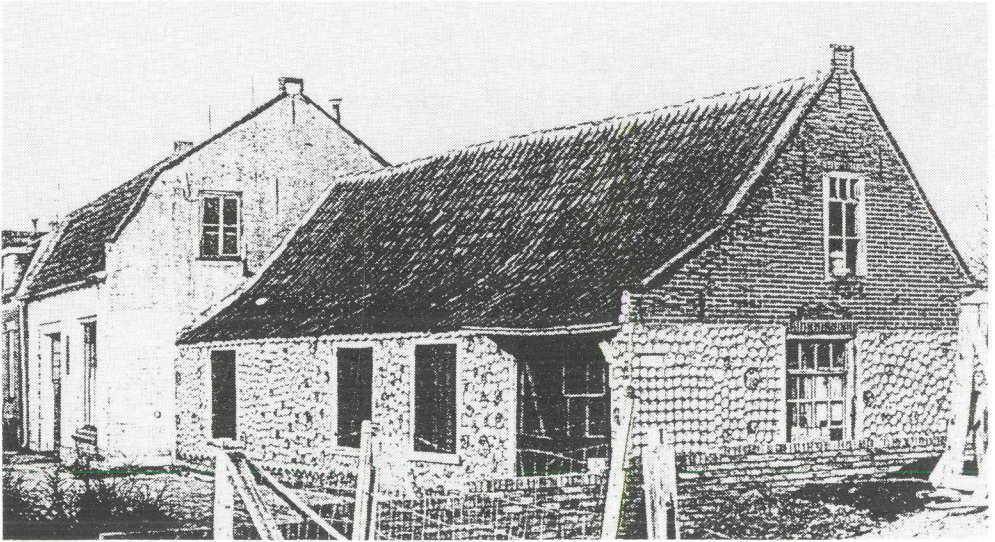
De oudste generaties in Soest

Zoals gezegd kwam Dirk van den Deijssel - een achterkleinzoon van Job Gerritsz van den Dijstel - in 1770 naar Soest. Hij was het zevende kind van Jan Jansz van den Deijssel, wagenmaker in De Bilt, en Neeltje Verhoeven. Dirk trouwde te Soest op 17 april 1770 met Jannetje (van der) Logt, weduwe van de smid Hendrik Jansz Staal. Dirk werd geboren in de Bilt en gedoopt te Utrecht in de R.K. Statie "Buiten de Wittevrouwenpoort" op 16 mei 1731. Jannetje was gedoopt in Soest op 19 maart 1733. Zij werd geboren op de Grote Melm, waar haar vader Jan Logt herbergier was.

Dirk kwam uit een gezin van negen kinderen; zeven jongens en twee meisjes. Hij was de zevende in de rij. Hij was bijna 39 jaar toen hij trouwde. Vermoedelijk heeft zijn jongere zus Willemina (1733-1808) samen met haar man mede de hand in zijn huwelijk gehad. Zij was namelijk getrouwd met Cornelis Jansz Staal, een broer van Hendrik die met Jannetje (van der) Logt gehuwd was geweest. Jannetje was na het overlijden van haar man met vier jonge kinderen achtergebleven. Mogelijk was Cornelis voogd over deze kinderen, maar dat is nog niet gevonden. Het was een prima oplossing om haar ongehuwde broer te koppelen aan de weduwe van zijn overleden broer. En zo is het begonnen.

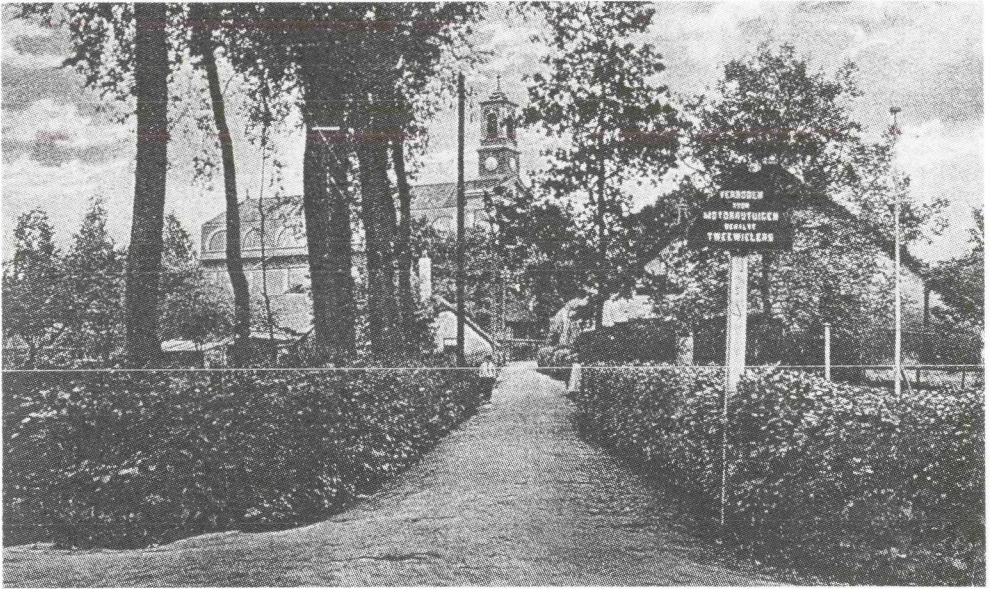
Na zijn huwelijk met Jannetje zette Dirk de smederij van de familie Staal voort aan het Kerkpad te Soest. Deze stond op de plek waar vroeger de familie Van Hengstum een smederij had (vroeger Kerkpad ZZ 37, dichtbij de Korte Middelwijkstraat). Over zijn werk is weinig bekend. Wel blijkt uit de rekeningen van de armmeester over 1769-1770 dat "Dirk van den Dijstel" als meester-smid enige werkzaamheden op de Kleine Melm had verricht waarvoor hij 1 gulden, 5 stuivers en 12 penningen uitbetaald kreeg.

In 1774 werd de smederij aan het Kerkpad verkocht aan Gerrit Roest.

Op deze plek aan het Kerkpad ZZ, dichtbij de Korte Middelwijkstraat - daar waar vroeger de familie van Hengstum een smederij had - woonde in 1770 de eerste Van den Dijssel in Soest

Waarschijnlijk zijn Dirk en Jannetje toen vertrokken naar een huis (thans Korte Kerkstraat 5/7) dat eigendom was van haar ouders. Blijkens de inwonerslijst van 1786 was Dirk hier wagenmaker.

Op de foto de Korte Kerkstraat omstreeks 1900, toen nog een smalle steeg. In het achterhuis van het pand aan de rechterzijde was van ca. 1775 tot ca. 1890 de wagenmakerij van de familie Van den Dijssel gevestigd

Na hem zouden er - tot ca 1890 - nog vier generaties Van den D(e)ijssel als wagenmakers wonen!

Uit het huwelijk van Dirk en Jannetje werden vijf kinderen geboren: een dochter Neeltje (1772) en vier zonen, waarvan er drie volwassen werden, namelijk Arie (1771), Jan (1773) en Hendrik (1777). Neeltje werd maar 15 jaar oud. Dirk en Jannetje zijn altijd aan de Korte Kerkstraat blijven wonen. Zij werden er aan het eind gebracht door hun oudste zoon Arie. Deze werd ingevolge testament van 30 juli 1805 door zijn ouders om zijn "voordienstelijkheid" bedacht met de wagenmakerij.

Kl. Calveen Huycklaan 18 Kerkstraat Kerkpad Zz 3 10/12 Kerkpad Zz Korte Hilversum Kerkpad Zz Korte Kerckstraat

Thijmetje v/d Deijssel	Peter v/d Deijssel	Cornelia v/d Deijssel	Arie v/d Deijssel	Stijntje v/d Deijssel	Arie v/d Deijssel	Bart v/d Deijssel	Toon v/d Deijssel	Jan v/d Deijssel	Naatje v/d Deijssel	Antje v/d Deijssel	Jans v/d Deijssel
1853-1933 ongehuwd	1855-1901 landbouwer x 1884 Hendrikje Kok	1857-1879 ongehuwd	1867-1946 R.K. priester missionaris	1858-1929 x1 1896 Gijsbert Middelman	1859-1925 x 1859 Wilhelmina van Thienen	brandst.hi ongehuwd	slager x 1896 Teunisie van Doorn	1864-1927 x 1902 Mijntje v/d Hoed	1868-1940 x 1895 Theunis Dijkman	1869-1924 x 1897 Piet van Roomen	1871-1949 x1905 Lambertus Fokker
Kerkpad Zz 1	Ferdinand Huycklaan 18				K. Kerckstraat Korte L. Brinkweg		Hilversum	Soest Utrecht	Hilversum	Hilversum	Bussum

Willem v/d Deijssel	Bernard v/d Deijssel	Jan v/d Deijssel	Arie v/d Deijssel	Gijsberta v/d Deijssel	Johanna v/d Deijssel	Cornelia v/d Deijssel	Hendrika v/d Deijssel	Petrus v/d Deijssel
landbouwer 1885-1960 ongehuwd	arbeider 1886-1963 x 1911 Catrina Mossing	arbeider 1888-1961 x 1913 Marretje Griff	arbeider 1889-1970 x 1918 Wilhelmina van Doorn	1890-1972 x 1918 Lambertus Wijntjes	1892-1971 x 1919 Jan Wanzing	1894-1969 x 1917 Hendrik Burgman	1896-1977 ongehuwd	handelaar vee/groenten x 1920 Jacoba van den Hoogen
Ferdinand Huycklaan 9		Molenstr Birkstraat	Kerkdwaarsstr Veldweg		smid Steenhoffstr 70			Birkstraat Baarn

Keetje v/d Deijssel	Willem v/d Deijssel	Jan v/d Deijssel	Dirk v/d Deijssel	Bart v/d Deijssel	Anton v/d Deijssel	Arie v/d Deijssel	Ant v/d Deijssel	Gijs v/d Deijssel	Piet v/d Deijssel
1887-1904 ongehuwd	wagenmaker 1888-1959 x 1917 Catharina Post	wagenmaker 1889-1970 x 1926 Aaltje Huurdeman	wagenmaker 1890-1952 x 1924 Maria v/d Velden	brandst.hi 1891-1968 x 1923 Mie Kuijper	arb. NS 1893-1974 x 1923 Anonia de Kruijff	1894-1973 x ± 1917 Hendrika v/d Velden	1897-1979 x 1922 Piet Raymakers	arb. NS 1900-1965 x 1920 Aal Mlna	brandst.hi 1901-1945 x 1928 Mlna Vlug
	Bussum	Lange Brinkweg	Korte Brinkweg	Kerkpad Zz Torenstr 2e	Zeist	Zeelst	o.a. Eindhoven	Molenstr Den Dolder	Beckeringhstr Baarn

Jannetje werd 72 jaar oud en overleed op Eerste Kerstdag 1805. Dirk overleefde haar ruim 8 jaar en overleed op 5 juni 1814.

Alleen van de oudste zoon **Arie** zijn nog afstammelingen Van den D(e)ijssel in leven; deze worden verderop behandeld. **Jan van den Deijssel** (1773-1844) - de tweede zoon - trouwde te Soest op 8 oktober 1810 met Neeltje de Beer, dochter van Hendrik de Beer, landbouwer op de Grote Melm. Dit huwelijk bleef kinderloos. Jan was dagloner, later bijen man (imker) en landbouwer. Deze laatste combinatie van beroepen was niet zo bijzonder. Destijds werden door veel Soester boeren bijen gehouden! Jan en Neeltje woonden aan de Brink in het Lang Eind (thans Korte Brinkweg) en zijn er respectievelijk in 1844 en 1842 overleden.

De jongste zoon - **Hendrik van den Deijssel** (1777-1864) - trouwde op 1 mei 1811 met Jannetje Schouten, dochter van Gijsbert Schouten, landbouwer aan het Lang End (thans Burgemeester Grothestraat). Hendrik kocht in 1816 de boerderij van zijn schoonvader.

Ferdinand Huycklaan 18 (voormalige Oudheidkamer). In de 19e eeuw woonden hier achtereenvolgens Barend van den Deijssel (1818-1887) en zijn zoon Peter van den Deijssel (1855-1901) met hun gezinnen.

Uit dit huwelijk werden maar liefst tien kinderen geboren. Vijf hiervan zijn kort na hun geboorte overleden. De overige vijf - vier zoons en één dochter - werden allen volwassen en bleven ongehuwd bij elkaar wonen. Jan van den Dijssel (1820-1902) bleef als laatste van het stel over. Met zijn dood was deze tak geheel uitgestorven.

Arie van den D(e)ijssel (1771-1844) en zijn gezin

Arie trouwde eerst nadat hij zijn vader naar het graf gebracht had. Zijn bruid was op 5 mei 1815 de vier jaar jongere Thijmetje Bouter, dochter van Barend Bouter, landbouwer aan het Kort End. Uit hun huwelijk werden twee kinderen geboren, Jannetje in 1816 en Barend in 1818. Thijmetje overleed op 2 februari 1818, blijkens haar overlijdensakte "aan de gevolge van het kraambedde". Arie bleef achter met een eigen wagenmakersbedrijf en twee kleine kinderen. Twee jaar later - op 13 oktober 1820 - werd door notaris Frans Pen een inventaris van de boedel opgemaakt, zoals deze aanwezig was in en om het huis aan de Korte Kerkstraat. Daaruit blijkt onder meer dat de wagenmakerij in het achterhuis was ondergebracht en dat Arie - net als zijn broer Jan - bijen hield. Hij was eigenaar van wel 22 bijenstokken.

Arie vond een tweede vrouw in zijn twintig jaar jongere buurmeisje Steijntje van Logtensteijn, met wie hij op 13 oktober 1820 in het huwelijk trad. Steijntje was een dochter van Helmus van Logtensteijn, landbouwer aan het Kerkpad (thans Kerkpad ZZ 3). Uit hun huwelijk werden vier zoons (Dirk, Helmus, Jan en Anthonie) en een dochter (Antje) geboren. Deze laatste werd echter maar drie maanden oud.

Ook Arie's tweede huwelijk heeft niet lang geduurd : Steijntje overleed op 27 februari 1830, na ruim zeven jaar huwelijk. Arie was toen 59 jaar en is niet meer hertrouwd. Met een huishoudster en/of dochter Jannetje zal het huishouden verder gegaan zijn.

Jannetje - de dochter uit het eerste huwelijk - trouwde in 1840 met Pieter Hilhorst. Hij was in 1815 in Soest geboren en de derde zoon van Pieter Janse Hilhorst, de "gouden tientjesboer" uit de Birkt. Pieter en Jannetje boerden op Klein Calveen in Hoogland. Jannetje overleed aldaar 10 maart 1871 en Pieter overleefde haar daar tot 31 mei 1879. De meeste "Hilhorsten" in Hoogland zijn nakomelingen van dit echtpaar.

Bidprentje van Arie van den Dijssel, één van de oudst bekende bidprentjes van Soest

Arie van den D(e)ijssel overleed op 29 april 1844. Van hem is nog een bidprentje bewaard gebleven; één van de oudst bekende Soester bidprentjes! Na het overlijden van Arie bleven zijn vijf zoons waarschijnlijk nog een aantal jaren samenwonen. Barend trok er het eerste uit in 1852; Jan en Helmus volgden.

De oudste zoon **Dirk** (1821-1885) en de jongste zoon **Anthonie** (1826-1875) bleven ongehuwd en zetten het bedrijf van hun vader aan de Korte Kerkstraat voort. Dirk was lid van het R.K. kerkbestuur. Zijn naam is nog te vinden op de gedenksteen in het poortgebouw van de R.K. begraafplaats aan de Dalweg.

De derde zoon **Jan van den Dijssel** (1824-1897) werd kleermaker en zal zijn intrek bij een baas genomen hebben. Hij trouwde te Soest op 30 mei 1863 met Rijkje Stalenhoef (1824-1902), een boerendochter uit de Birkt. Uit dit huwelijk enkel een dochttertje dat dood geboren werd op 20 september 1865. Jan en Rijkje woonden lang achter de R.K. kerk te Soest, het laatst in het huis dat thans Kerkpad ZZ 10/12 als adres heeft. Jan en Rijkje kochten dit huis op een openbare veiling in 1874.

*In het navolgende wordt de familietak **Van den Deijssel**. behandeld. De tak **Van den Dijssel** volgt in het zomernummer. De "Van den Deijssels" stammen af van Barend (1818-1887) - de zoon uit Arie's eerste huwelijk; de "Van den Dijssels" van zijn jongere halfbroer Helmus (1822-1878).*

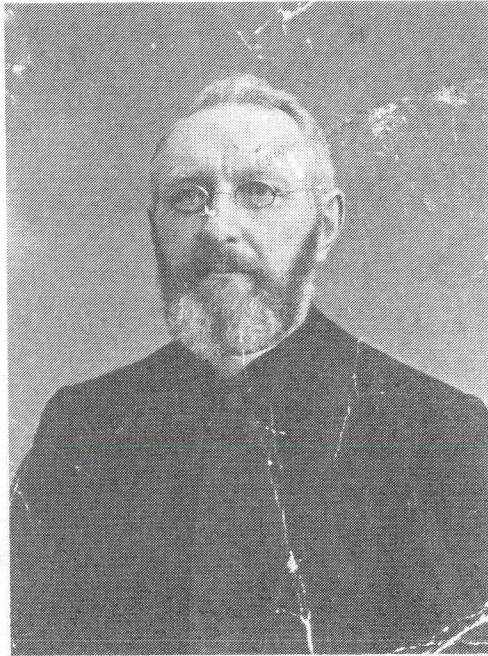
Barend van den Deijssel (1818-1887) en zijn gezin

Barend van den Deijssel was aanvankelijk wagenmaker, maar werd later landbouwer. Hij nam van zijn ongehuwde ooms van moederszijde een boerderij aan het Kort End over. In deze boerderij was enige tijd de Soester Oudheidkamer gevestigd. (Ferdinand Huycklaan 18, vroeger Achterweg 8). Barend was jarenlang actief in de lokale politiek. Hij was wethouder van de gemeente Soest van 1861 tot aan zijn dood in 1887, dus meer dan 25 jaar! Het was nog de tijd dat de grote R.K. boeren een zeer belangrijke stem hadden in het dorpsbestuur.

Op 20 november 1852 trad hij te Soest in het huwelijk met Gijsje van Hofslot (1815-1864), dochter van Peter van Hofslot, landbouwer op het erf Hinlopen in de Birkst. Uit hun huwelijk werd in 1853 een dochter geboren welke **Thijmetje** werd genoemd, naar de moeder van Barend. Thijmetje van den Deijssel werd een krasse oude dame, want zij overleed in 1933 te Soest op ruim 79-jarige leeftijd. Zij is nooit gehuwd geweest en woonde jarenlang op Kerkpad ZZ 1, op de hoek met de Korte Kerkstraat. Dit huis werd gehuurd van de familie Van Logtensteijn. Op Thijmetje volgde in 1855 zoon Peter, die later het boerenbedrijf van zijn vader zou voortzetten. Thijmetje en Peter kregen in 1857 een zusje **Cornelia**, dat werd vernoemd naar Cornelia van Hofslot-Stalenhoef, de moeder van Gijsje. Cornelia stierf te Soest op 14 mei 1879, nog maar 22 jaar oud.

Barend had, evenals zijn vader, weinig geluk in zijn huwelijksleven. Ook hij werd spoedig weduwnaar en bleef met drie jonge kinderen achter. In de 38 jaar oude Jannetje van 't Klooster vond hij zijn tweede vrouw. Haar ouders - Hendrik van 't Klooster en Trijntje van Roomen - hadden een boerderij aan het Kerkpad (thans Kerkpad ZZ 17). Aan dit tweede huwelijk dat bijna 22 jaar heeft geduurd kwam een einde met het overlijden van Barend op 1 april 1887.

Uit het tweede huwelijk werd slechts één zoon geboren, hetgeen gezien de gevorderde leeftijd van Jannetje ook niet zo verwonderlijk is. Deze zoon **Adrianus** (Arie) - geboren op 7 augustus 1867 en vernoemd naar zijn grootvader - werd een belangrijk persoon in de familie. Arie was een intelligent knaapje en wilde priester en missionaris worden. Hij studeerde aanvankelijk aan het seminarie te Culemborg en trad later in bij de Fathers of Mill Hill. Op 10 augustus 1890 werd hij in de kathedraal van Salford tot priester gewijd. Op 15 augustus celebreerde hij te Soest op feestelijke wijze zijn eerste plechtige Heilige Mis. Zijn moeder heeft dit heuglijke feit nog mee mogen maken; zij stierf ruim vijf jaar later, op 1 maart 1896, oud 71 jaar. Arie was en is de enige in de hele familie die priester geworden is; kloosterlingen zijn ook niet bekend en gezien het grote aantal ongehuwden zal het ook niet aan de celibaats-verplichting hebben gelegen!

Adrianus van den Deijssel (1867-1946), missionaris van de St. Jozefcongregatie Mill Hill

Father Van den Deijssel werkte aanvankelijk als professor in Freshfield en Roosendaal. In 1897 vertrok hij naar de missie in Brits-Indië, waar hij tot 1912 zou blijven. Vervolgens was hij tot 1924 rector van het missiehuis in Roosendaal en van 1924-1936 professor in Mill Hill. Bovendien was hij van 1914 tot 1936 consultor van "den Algemeenen Overste". In 1936 - inmiddels bijna 70 jaar oud - mocht hij van zijn welverdiende rust genieten. Tussen 1936 en 1942 verbleef hij in Huize Vrijland bij Arnhem, waar hij ook zijn 50-jarig priesterjubileum vierde. Zijn laatste levensjaren bracht hij dichterbij huis door, namelijk in Leo's Oord te Hoogland, waar hij op 10 maart 1946 is overleden. Op 13 maart werd hij bijgezet in het priestergraf op de R.K. begraafplaats van Soest.

Arie van den Deijssel was executeur-testamentair van zijn neef pastoor Geurt Hilhorst. Deze had bij testament bepaald dat er na zijn overlijden in Hoogland eeuwigdurend Heilige Missen voor zijn zielenrust moesten worden gelezen. Hij had daarvoor een bedrag nagelaten aan de kerk van Hoogland. Arie bepaalde dat deze "eeuwigdurendheid" na vijftig jaren verstreken zouden zijn. (Waarschijnlijk met de gedachte: als hij dan nog niet in de hemel is, komt hij er nooit meer.)

Peter van den Deijssel (1855-1901) en nakomelingen

Als enige getrouwde zoon was Peter de hoop op voortzetting van de familiestam "Van den Deijssel". Op 8 november 1884 trouwde hij met Hendrica Kok (1857-1944), dochter van Willem Kok en Jannetje Everts. Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren, vijf jongens en vier meisjes. Met maar liefst vijf zoons was de kans op nageslacht weer aanzienlijk groter!

Was Peter nog landbouwer, zijn zoons waren dit niet meer : zij werden arbeider. Mogelijk was Peter's betrekkelijk vroege dood op 14 september 1901 daar mede debet aan. Hij werd slechts 45 jaar oud. Zijn weduwe verkocht omstreeks 1910 de boerderij aan Dirk Wolfsen en woonde later op het adres Kerkstraat 44.

Bernardus van den Deijssel (1886-1963) en Catrina Mossing (1887-1948) met hun gezin, geflankeerd door zijn jongste zoon Carel (1939) en zijn oudste zoon Anton (1926).

Wat is er verder met de negen kinderen uit dit gezin gebeurd? De eerste vier kinderen waren zonen, waarvan de oudste **Willem** (1885-1960) ongehuwd is gebleven. Zijn beroep was landbouwer. De tweede zoon **Bernardus** (1886-1963) werd arbeider en landbouwer. Hij trouwde op 10 november 1911 met de in Amersfoort geboren Catrina Mossing (1887-1948), dochter van Stephanus Mossing en Grietje Wijntjes. Dit echtpaar woonde aan de Ferdinand Huycklaan 9. Catharina overleed na ruim 36 jaar huwelijk in het St. Antoniusziekenhuis in Utrecht. Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren, zes jongens en drie meisjes. **Johannes** (1888-1961), arbeider en handelaar, was de derde zoon. Marretje Griff (1891-1977) werd in 1913 zijn echtgenote. Zij was een dochter van Nicolaas Griff en Hendrika Roest. Uit dit huwelijk werden zeven kinderen geboren, vijf jongens en twee meisjes. Dit gezin woonde o.a. aan de Molenstraat en de Birkstraat.

De vierde zoon **Arie** (1889-1970) was arbeider. In het gemeentehuis te Soest werd hij op 30 augustus 1918 in de echt verbonden met Wilhelmina van Doorn (1893-1969), dochter van Petrus van Doorn, bakker, en Hendrica Hilhorst. Ook deze verbintenis werd met een negental kinderen gezegend: vier jongens en vijf meisjes. Het gezin woonde aanvankelijk in de Kerkdwarstraat, later aan de Veldweg.

Op de vier jongens volgden vier meisjes. De oudste daarvan was **Gijsberta** (1890-1971). Zij trouwde in 1918 met Lambertus Wijntjes (1888-1953), buiten-echtelijke zoon van Sophia Schoonderbeek, erkend bij haar huwelijk met Wilhelmus Wijntjes. De tweede dochter was **Johanna** (1892-1971). Haar echtgenoot werd op 8 augustus 1919 te Soest Johannes Jacobus Wanzing (1888-1968). Hij nam de smederij van zijn ouders (Jan Wanzing en Jacoba Huijsken) aan de Steenhoffstraat nr. 70 over. **Cornelia** (1894-1969) was de derde dochter. Zij stierf ver van haar geboorteplaats te Ruinen. Zij trouwde in 1917 met Hendricus Burgman (1893-1952), afkomstig van Aalsmeer en zoon van Hendricus Burgman, landbouwer, en Anna Maria Hermans, die ten tijde van het huwelijk van hun zoon in Soest woonden. **Hendrika** (1896-1977) was de jongste dochter. Haar leven was niet erg rooskleurig te noemen. Zij woonde in 1940 nog bij haar moeder (Kerkstraat 44) en had een buiten-echtelijke dochter, die mede door "opoe" werd opgevoed. Hendrika overleed in de psychiatrische inrichting "Coudewater" te Rosmalen.

De hekkensluiter was weer een zoon en wel **Petrus** (1898-1954), handelaar in groenten en vee. Hij trouwde in 1920 in Baarn met Jacoba Carolina van den Hoogen bij wie hij één zoon en één dochter kreeg. Het gezin woonde aan de Birkstraat, later - vanaf 1930 - te Baarn.

NOTEN :

GAS = GEMEENTE-ARCHIEF SOEST

HUA = HET UTRECHTS ARCHIEF

1. GAS, OUD ARCHIEF, INVNR. 165.
2. HUA, DORPSGERECHTEN, INVNR. 1911, FOL. 198vs, TRANSPORT DD SOEST 18.01.1774.
3. GAS, OUD ARCHIEF, INVNR. 37.
4. HUA, DORPSGERECHTEN, INVNR. 1913, FOL. 193vs, TESTAMENT TEN BEHOEVE VAN DIRK VAN DEN DIJSEL EN JANNETJE JANSEN LOGT DD 30.7.1805.
5. HUA, NOT. ARCH., INVNR. 318 (NOT. F. PEN), AKTE 933.
6. HUA, NOT. ARCH., INVNR. 326 (NOT. F. PEN), AKTE 1628.
7. HUA, NOT. ARCH, INVNR. 444 (NOT. H. PEN), AKTE 5222.
8. ZIE VOOR DEZE BOERDERIJ OOK : VAN ZOYS TOT SOEST, JRG. 14, NR 4.
9. HUA, NOT. ARCH., INVNR. 437, (NOT. H. PEN), AKTE 4622.

OVERIGE GERAADPLEEGDE BRONNEN :

- REGISTERS VAN DE BURGERLIJKE STAND VAN DE GEMEENTE SOEST EN OMRINGENDE GEMEENTEN
- BEVOLKINGSREGISTERS VAN DE GEMEENTE SOEST.
- ARCHIEF BISDOM UTRECHT
- "VAN DEN DIJSEL, TUSSEN DE WIELEN BOUWEN". SOESTER COURANT, WOENSDAG 19 MAART 1980, BLZ. 21.
- MONDELINGE OVERLEVERINGEN

MR.DR.J.A.A.H. DE BEAUFORT, BURGEMEESTER VAN SOEST VAN 1914 - 1923

W.P. de Kam

Met ingang van 10 november 1914 werd tot burgemeester van Soest benoemd de heer mr.dr.Jan Aernout Anne Hendrik de Beaufort.

Hij was geboren op 22 augustus 1876 te Leusden als oudste zoon van Willem Hendrik de Beaufort en Adèle Maria van Eeghen. In 1905 is hij getrouwd met barones Constance Henriëtte van Lynden. Het echtpaar kreeg 4 kinderen.

De heer mr.dr.J.A.A.H. de Beaufort behoorde tot een bekende regentenfamilie in Utrecht.

De eerste Beaufort die zich in Nederland vestigde was Pierre, geboren in 1595 als zoon van een kleermaker te Sedan (Frankrijk). Hij vestigde zich in Hulst in de provincie Zeeland. Hij bekleedde daar het drostambt in een domein van de Nassau's. Hij en zijn nakomelingen trouwden met vrouwen uit aanzienlijke Zeeuwse geslachten en bleven de eerste honderd vijftig jaar vast in Zeeland wonen.

Pas in de loop van de 18e eeuw leidde de carrière van Pieter Benjamin de Beaufort (1688-1777) ertoe dat zijn nakomelingen zich in de provincie Utrecht vestigden. In 1739 vestigde Pieter Benjamin zich als lid van de Nassause domeinraad in Den Haag. In 1754 werd hij aangesteld tot drost van Stad en baronie van IJsselstein. Zijn zoon Jochahim Ferdinand volgde hem op. Als gevolg van de Bataafse omwenteling in 1795 werd die afgezet als drost. Hij keerde niet terug naar Zeeland maar vestigde zich in 1808 te Zeist.

Zijn zoon Willem Hendrik de Beaufort (1775-1829) die gehuwd was met Cornelia Anne van Westreenen kocht in 1807 de buitenplaats Den Treek te Leusden. Zij kunnen worden beschouwd als de stamouders van het Utrechtse geslacht van de Beaufort.

Willem Hendrik de Beaufort was vanaf 1814 lid van Provinciale Staten van Utrecht.

Twee zonen van W.H. de Beaufort hadden nageslacht, t.w. Arnoud Jan (1799-1866) en Pieter (1807-1876). De eerstgenoemde Arnoud Jan had vier zonen die in de tweede helft van de 19e eeuw allen dicht

bij elkaar gelegen landgoederen in de provincie Utrecht bewoonden. De familie de Beaufort en de familie Stoop hebben in de 19e eeuw aanzienlijk geïnvesteerd in de ontginning van z.g. woeste gronden in deze provincie.

De eerste van de vier zonen, t.w. Willem Hendrik (1845-1918) erfde Den Treek. Hij werd een bekend politicus. Eerst als lid van de Tweede Kamer, vervolgens als minister van buitenlandse zaken in de periode van 1897-1901.

Zijn oudste zoon Jan Aernout Anne Hendrik (genoemd Aernout, Noud), is de man die benoemd werd tot burgemeester van Soest als opvolger van mr.C.J.W. Loten van Doelen Grothe die was benoemd tot lid van het college van gedeputeerde staten van Utrecht.

Overigens stond mr.dr.J.A.A.H. de Beaufort als derde vermeld op de aanbeveling van de toenmalige Commissaris der Koningin. De Commissaris der Koningin schreef in zijn brief aan de minister van Binnenlandse Zaken dat gelet op de samenstelling van de bevolking en de gemeenteraad er eigenlijk een burgemeester van r.k.huize zou moeten worden benoemd. Het probleem was echter dat er maar één rooms-katholieke sollicitant was en dat was de toenmalige wethouder H. van Klooster. Deze kandidaat achtte de C.d.K. echter ongeschikt. Dat deze van Klooster feitelijk een grote machtspositie in de Soester gemeenschap zou innemen (hij werd later directeur van gemeentewerken en maakte deel uit van tal van besturen) en bepaald niet onomstreden was, bleek in de daarop volgende twintig jaar heel duidelijk.

Als nummer één op de aanbeveling stond dhr. de Waal Malefyt, de voormalige minister van Koloniën. Als nummer twee stond vermeld een heer van Westreenen. De commissaris gaf aan de heer van Westreenen een lichte voorkeur boven de heer de Beaufort omdat de heer van Westreenen meer ervaring had op het terrein van de gemeente-administratie en volgens de C.d.K de toenmalige gemeentesecretaris van Soest, de heer Benschop, niet zo sterk was in het beheer van de secretarie.

Het werd, zoals reeds gemeld, de derde man op de aanbeveling, de heer de Beaufort. Die was op dat moment werkzaam op het ministerie van buitenlandse zaken, het departement waarvan zijn vader in het verleden minister was geweest.

Jan Aernout de Beaufort had na de lagere school te hebben doorlopen het gymnasium te Amersfoort bezocht. Vervolgens had hij rechten gestudeerd te Utrecht. In 1902 promoveerde hij tot doctor in de rechtsgeleerdheid. In 1903 volgde zijn promotie tot doctor in de staatswetenschappen. Zijn proefschrift handelde over 'De herziening der conventie van Genève'.

Twede van links is de latere burgemeester van Soest, dr. J.A.A.H. de Beaufort. De tweede van rechts (met baard), is zijn vader.

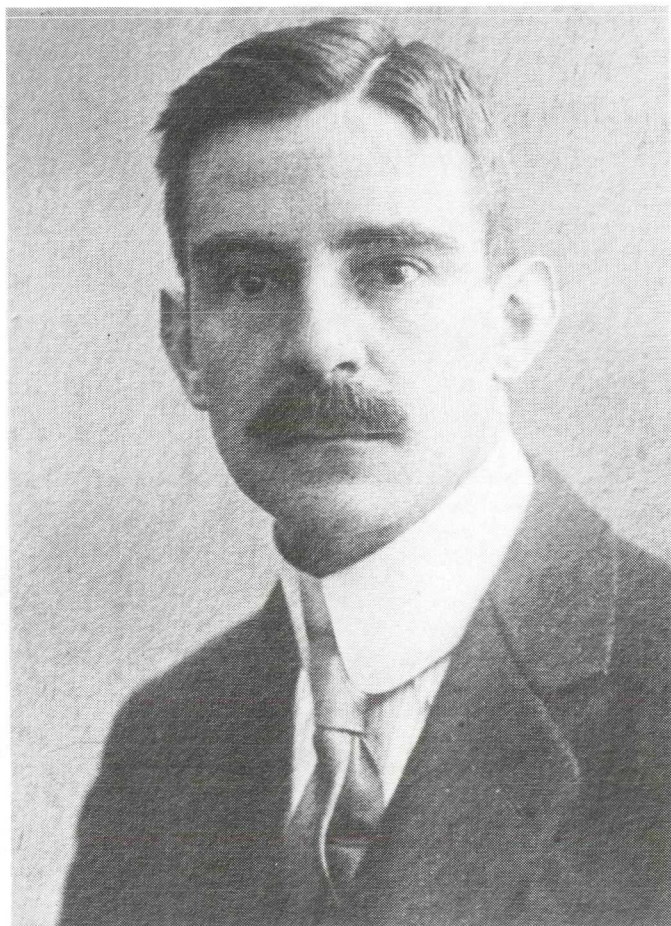
Overigens toonde de heer de Beaufort behalve beroepsmatige belangstelling voor buitenlandse zaken (in het kader waarvan hij ook diverse buitenlandse reizen maakte), ook veel interesse in andere zaken. Zo was hij in Den Haag lid van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap en lid van de Literaire Sociëteit. Ook was hij gedurende vele jaren secretaris van de Letterkundige familievereniging voor proza en poëzie.

Zijn belangstelling voor Soest had vermoedelijk te maken met de wens dichter bij de echte thuisbasis Den Treek te Leusden te komen wonen. Vanuit Soest, waar het gezin zich vestigde aan de Soesterbergsestraat, regelde hij zo blijkt uit de stukken die zich in het familie-archief bevinden al diverse zaken betreffende dit landgoed. Dat gold zeker voor de periode na het overlijden van zijn vader in 1918. De reden van zijn vertrek uit Soest in 1923 was de wens om zich op het landgoed Den Treek te vestigen en alle krachten te besteden aan het bestuur en beheer van de goederen.

De tijd waarin hij burgemeester werd van Soest was geen gemakkelijke. De eerste wereldoorlog was net uitgebroken. Hoewel Nederland daarin niet direct betrokken was kreeg men met de gevolgen daarvan wel te maken, o.a. de opvang van Belgische vluchtelingen. In het familie-archief van de Beaufort te Utrecht bevindt zich een aanvullende opgave van de in Soest verblijf houdende vluchtelingen in die tijd. De eerste opgave die de burgemeester had ontvangen bevindt zich, zoals het hoort, in het gemeente-archief. De aanvullende opgave is dan ook ten onrechte opgenomen in het familie-archief. Naast de opvang van vluchtelingen speelde de zorg voor de uitvoering van de distributiemaatregelen.

Na de oorlog vergde de zorg voor de volkshuisvesting en het in goede banen leiden van de uitbreiding van Soest een belangrijke rol. De burgemeester heeft aan dit alles leiding gegeven als "een gematigd man". Deze woorden "een gematigd man" werden gebezigd door het raadslid en oud-wethouder Endendijk bij het afscheid van burgemeester de Beaufort in 1923. De heer Endendijk refereerde in zijn afscheidsreden aan de komst van de heer de Beaufort. Hij had toen ook graag het woord willen voeren om te protesteren tegen het

feit dat een burgemeester was benoemd van liberale huize, zijnde een minderheid in de raad. Hij was blij - achteraf gezien - dat anderen hem daarvan toen hadden weerhouden. Het was hem een genoegen geweest samen te werken met de heer de Beaufort. De term "gematigd man" was goed gekozen. De heer de Beaufort was geen krachtig bestuurder zoals zijn voorganger maar een beminnelijk mens die een matigende invloed had op de toen steeds meer de kop opstekende politieke tegenstellingen in Soest.

Mr.Dr. J.A.A.H. de Beaufort, burgemeester van Soest van 2 november 1914 tot 1 november 1923

**VAN DE BOEKENPLANK
LEZENSWAARDIGHEDEN UIT DIVERSE TIJDSCHRIFTEN**

Uitgaven van Historische Kring Hoogland

Gijs Hilhorst

Boer, bestuurder en brandweerman

Gerard Raven

De gemeente Hoogland 1811-1973

Nellie van Vulpen

Themanummer n.a.v. 25 jaar opheffing
van *De gemeente Hoogland*.

